

מסכת שבועות

עמוד התורה

פרק נר מצוה

את עצמן כל ישראל אנשים ונשים בציווי השם יתברך, כמו שכתוב (שמות יט, י) 'לך אל העם וקדשתם' גו'. ובוזרה פרשת אמור (ח"ג דף צ"ז ע"ב) משמע, למבול קודם עלות השחר לאחר שלמדו כל הלילה. וכן הוא המנהג בארץ ישראל. מכל מקום נראה לי, למבול גם כן בערב הרגל, כדי שיטהר בהכנסת הרגל, וגם זכר לאבותינו שטבלו בערב הרגל קודם שקיעת החמה, כדמשמע פרק רבי עקיבא (שבת פו ב). דאיתא שם, והא מבולי יום נינהו, אביי בר רבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו, ניתנה תורה למבולי יום. יתבי מרימר וקאמר לה דהא שמעתא, אמר ליה רבינא למרימר, ניתנה קאמרת או ראוייה קאמרת, אמר ליה ראוייה קאמינא. ופירש רש"י, ראוייה קאמינא, ראוי לינתן למבולי יום, קסברי הני תנאי לא הקפידה תורה על טבולי יום, דלא כתיב הערב שמש אלא לענין קדשים (ויקרא כב, ז), הלכך כל ג' האמורים לענין פרישה הוזהקו להיות קודם טבילה. ומיהו לא ניתנו למבולי יום, לפי שטבלו מבעוד יום ולא פלטו, ואם היו פולטות יחזרו ויטבלו משתחשך אבל לא הוצרכו לכך, עכ"ל.

ג. בלילה ההוא של חג שבועות, ידוד השינה מכל מי שרוצה לדבק בקדושה, ויעסוק בתורה כל הלילה. וכדאיתא בוזרה (ח"ג דף צ"ז ע"א), ובשינוי לשון², רבי אבא ורבי חייה הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייה, כתיב (ויקרא כג, טו) 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה', מאי קא מיירי, אמר ליה הא אוקמוה חברייא, אבל תא חזי,

א. חג השבועות הוא אשר ציוה השם יתברך לעשות חג אחר שבועה שבועות של הספירה (ראש השנה ה א). וקבלתי ממורי הגאון מהר"ש ז"ל מלובלין, שקיבל איש מפי איש מפי הגאון רבינו יעקב פולק ז"ל, שלא לעשות קידוש ולאכול בליל ראשון של חג שבועות עד צאת הכוכבים. והטעם, מפני שכספירה כתיב (ויקרא כג, טו) 'שבע שבתות תמימות תהיינה'. ואם כן, כשמקדש בעוד יום, מחסר אותו המקצת ממ"ט ימי הספירה. שהרי חג שבועות הוא לאחר הספירה (שם שם, טו. וברש"י), וכשיש ספירה אינו שבועות (שם). וכשמקדש, אם כן מקבל על עצמו החג, ומחסר אותו המקצת מימי הספירה, ונמצא שאינן תמימות. ואל תשיבני ממה שמתפללין אז התפלה מבעוד יום. דזה אינו כלום, דהא ר' יאשיה צלי של מוצאי שבת בשבת, כדאיתא בברכות (כו ב), אף על גב דעדיין ממש שבת גמור הוא. ואל תקשה מקידוש השליח ציבור בבית הכנסת. דזה אינו אלא בשביל אורחים, ולא מחזי כלום כמחסר משבע התמימות, מה שאין כן אילו היה כל יחיד מקדש לעצמו. גם מצינו בהדלקת נרות חנוכה קצת דומה לזה, שהשליח ציבור מדליק בבית הכנסת בעוד היום (שלח ערוך אור"ח סי' תרע"א ס"ז), והקהל מחוייבין להמתין מלהדליקם בביתם עד שיגיע זמן ההדלקה (שם ריש סי' תרע"ב).

ב. חייב אדם לטהר עצמו ברגל (ר"ה טז ב)^א, ולילך למבול (טור אור"ח סי' תר"ג). ומכל שכן ברגל הזה, שבו טבלו

יד רמ"ה

העמידו החברים, אבל בוא וראה, ישראל כשהיו במצרים היו ברשות אחר והיו אחוזים בטומאה כאשר זו היושבת כימי טומאה שלה. אחר שנימולו וננסו בחלק הקדוש שנקרא ברית, שה"ס המלכות. כיון שנתאחו בה נפסקה הטומאה מהם, כאשר זו אחר שנפסקו ממנה דמי טומאה שלה. ואחר שנפסקו דמי טומאה ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים. אף כאן כיון שבאו בחלק הקדוש, בברית, נפסקה הטומאה מהם. ואמר הקב"ה מכאן ולהלאה חשבון לטהרה. וספרתם לכם, לכם' הוא בדיק כשי"א וספרה לה שבעת ימים, אשר לה, פירושו לעצמה, אף כאן לכם' פירושו לעצמכם. ולמה זה, הוא כדי לטהר במים עליונים הקדושים דהיינו בהארת הבינה, ע"י ספירת העמר, ואח"כ בשבועות יבואו ויתחברו בלך, ז"א ויקבלו תורתו. שואל שם, באשה נדה כתוב וספרה שבעת ימים, כאן שבע שבתות, למה צריכים כאן שבע שבתות. ומשיב, שהוא כדי לזכות ולטהר במים של אותו הנהר הנמשך ויוצא שהוא בינה, שאורותיה נקראים מים חיים. ונהר ההוא יוצאים ממנו שבע שבתות, שהן ז' ספירות חג"ת נהי"מ, שכל אחת מהן ז' ספירות חג"ת נהי"מ שהן מ"ט ספירות. בסוד מ"ט שערי בינה. ועל

א. מדברי רבינו כאן נראה שהדין שחייב אדם אדם לטהר את עצמו ברגל, נוהג גם בזמן הזה. ויש להעיר שבדין זה נחלקו הפוסקים אם נוהג גם בזמן הזה. ונביא מקצת מהדעות ואידך זיל גמור. הרא"ש במסכת יומא פרק ייה"כ סכ"ד כתב שהאידנא שאין לנו טהרות אין חובה לטבילה זו. ובקרבן נתנאל שם אות צ' כתב, שמטעם זה השמיטו הפוסקים הדין שחייב אדם לטהר עצמו. ודלא כבית שמואל סימן נ"ד סק"י שכתב שאף בזמן הזה שייך דין זה. ועוד עיין מה שכתב שם בקרבן נתנאל. הבי"ח באור"ח סימן תר"ג העלה, שדעת הטור דהאידנא לא שייך הדין שחייב אדם לטהר עצמו. וכי מצד גוף הדין, אלא רק מחמת הידור מצוה. וע"ע מה שכתב בזה בבאר היטב יו"ד סי' שע"ג סק"ד, הצ"ח בביצה יז ב, שאגת ארי' סי' ס"ז, שר"ת שואל ומשיב מהדורא תליתאה ח"א סי' קכ"ג, בית השואבה (לר' יהודא שמואל אשכנזי) בדיני לקדש היו"ט, הגהות חכמת שלמה בשו"ע אור"ח סי' תר"ג, כף החיים סי' תס"ח אות ק"א, וסי' תקנ"ט אות ל"ב.

ב. ר' אבא ור' חייה היו הולכים בדרך. א"ר חייה כתוב 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה', מה פירושו. אמר ליה כבר

ישראל כד הו' ברשותא אחרא והו' אחידן במסאבותא כאתתא דא כד היא יתבא כיומי דמסאבותא, בתר דאתגורו עאלו בחולקא קדישא דאיכרי ברית, כיון דאתאחדו ביה פסק מסאבותא מנייהו כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא. בתר דאתפסקו מנה מה כתיב (שם טו, כח) 'וספרה לה שבעת ימים'. אוף הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבותא מנייהו ואמר קודשא בריך הוא מכאן ולהלאה חושבנא לדכיותא.

'וספרתם לכם', לכם דייקא, כמה דאת אמרת 'וספרה לה שבעת ימים' (שם), לה לעצמה, אוף הכא לכם לעצמכם, ולמה, בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין ולבתר למייתי לאתחברא ביה במלכא ולקבלא אורייתא.

כתיב (שם) 'וספרה לה שבעת ימים', אוף הכא שבע שבתות, אמאי שבע שבתות, ודאי בגין למזכי לאתדכאה במיין דההוא נהר דנגיד ונפיק ואקרי מים חיים, וההיא נהר שבע שבתות נפקו מיניה. ועל דא שבע שבתות ודאי בגין למדכי [בפנינו בזה: למזכי] ביה כמה דאתתא דכיו דילה בלילא לאשתמשא בבעלה.

כך כתיב (במדבר יא, ט) 'וברדת הטל על המחנה לילה', על המחנה כתיב, ולא כתיב וברדת הטל לילה, ואימתי נחת האי טלא, כד קריבו ישראל לטורא דסיני כדן נחת ההוא טלא בשלימו באדם ואתפסקא זוזמתן מנייהו ואתחברו ביה במלכא וקבילו אורייתא לכנסת ישראל. הא אוקימנא ובההוא

ומנא ודאי 'כל הנחלים הולכים אל הים' (קהלת א, ז) לאתדכאה ולאסתחאה וכלא אתקשרו (ספרים אחרים: אתקדשו) ואתחברו ביה במלכא קדישא.

תא חזי, כל בר נש דלא מגי חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות למזכי לדכיותא דא, לא אקרי טהור ולא בכללא דטהור הוא ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא. ומאן דמטי טהור להאי יומא וחושבנא לא אתאביד מיניה, כד מטי להאי ליליא לבעי ליה למלעי באורייתא ולאסתחברא בה לנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא לילא ואתדכי.

ואוליפנא דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבעל פה, בגין דידכון (ס"א: דיתדבך) כחדא ממבועא דנחלא עמיקא, לבתר בההוא יומא ליתי תורה שבכתב ויתחבר בהו וישתכחון כחדא בזיווגא חד לעילא, כדן מכריז עליה ואמרי 'ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפך' וגו' (ישעיה נב, כא).

ועל דא, חסדי קדמאה לא הוו ניימי בהאי לילא והו' לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עליהו ואתיא לאזדווגא ביה במלכא ותרוייהו מתעטרין על רשייהו דאינון דוכאין להכי.

ר' שמעון הכי אמר, בשעתא דמתכנשו חברייא בהאי ליליא לגביה, ניתי לתקנא תכשיטי כלה בגין דאשתכח

יד רמ"ה

החברים. כשישאל המלך מן המלכה מי תקן תכשיטיה והאיר עטרתיה והשים תקניה. ואין לך בעולם מי שיועד לתקן תקניה כלה אלא החברים, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. בוא וראה, החברים מתקנים בלילה הזה תכשיטים לכלה שהיא המלכות, ומעטרים אותה בעטרות אל המלך. ומי מתקן את המלך שהוא ז"א, בלילה הזה שימצא עם הכלה להזדווג עם המטרוניא שהיא המלכות, היינו הנזהר הקדוש העמוק מכל הנזהרות, שהיא אלא עלאה בינה המתקנת את ז"א. ז"ש 'צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמר וגו'. ולאחר שבינה התקניה את המלך ועיטרה אותו, היא באה לטהר המטרוניא ולאלו הנמצאים אצלה, דהיינו החברים העוסקים בתקניה. בדומה למלך שהיה לו בן יחיד בא לזווג אותו במטרוניא עליונה. מה עשתה אמו כל אותו הלילה, היא נכנסה לבתי האוצרות, והוציאה עטרה עליונה שמסביב לה שבעים אבני יקר, ועיטרה אותו. הוציאה לבושים של משי והלבשה אותו ותיקנה אותו בתקניה מלכים.

אחר כך נכנסה אמו לבית הכלה וראתה עלמות שמתקנת עטרות ולבושים ותכשיטים לתקן אותה. אמרה להם, הרי תקנתי בית טבילה במקום שמם נובעים וכל הריחות והבשמים מסביב אלו המים לטהר את הכלה שלי. תבא הכלה המטרוניא של בני ועלמותיה ויטהרו עצמן במקום ההוא שתיקנתי בית טבילה של מים חיים אשר עמי. אח"כ התקנה אותה בתכשיטיה, הלבשנה אותה בלבושיה, והעטרנה אותה בעטרותיה, למחר כשיבא בני להזדווג במטרוניא, יתקן היכל לכולם, וימצא משכנו עמכם יחד.

כך המלך הקדוש והמטרוניא, שהיא המלכות והחברים כעין זה וכן אמא עלאה שהיא בינה המתקנת הכל. נמצא שמלך העליון ז"א והמטרוניא והחברים משכנם יחד, ואינם נפרדים לעולם. ז"ש 'יה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופועל צדק. מי הוא פועל צדק, אלא אלו הם המתקנים את המטרוניא בתכשיטיה ובלבושיה ועטרותיה. וכל אחד נקרא פועל צדק, כי המלכות נקראת צדק. א"ר חייא, אם לא זכיתי בעולם אלא לשמוע דברים אלו, די לי, אשרי חלקם של אלו העוסקים בתורה ויועדים דרכיו של המלך ורצונם הוא בתורה, עליהם כתוב 'כי בי חשק ואפלטתו' וכתוב 'אחלצתו ואכבדהו'.

כן שבע שבתות ודאי צריכים לספור, כדי לזכות בו, כז"א בחג השבועות ולקבל התורה כמו אשה בליל טהרתה להשתמש בבעלה.

כך כתיב 'וברדת הטל על המחנה לילה', על המחנה כתוב ולא כתוב וברדת הטל לילה, אלא על המחנה. הוא משום שהטל דהיינו השפע יורד מנקודה ההיא שהיא חכמה, על אלו מ"ט הימים שבבינה הנקראים מחנה, והבינה מתחברת עמהם במלך הקדוש, שהוא ז"א. ומתי ירד טל הזה, הוא כשקרב ישראל להר סיני בשבועות או ירד טל ההוא בשלמות וטיהר את ישראל ונפסקה הזוהמא מהם, דהיינו זוהמת הנפש שהטיל בחוה באתא של עץ הדעת, ונתחברו במלך וכנסת ישראל, וקבלו התורה, וכבר העמדנו, ובזמן ההוא ודאי כל הנחלים הולכים אל הים לטהר ולרחוק. דהיינו כל שפע הספירות של ז"א הולכים אל המלכות הנקראת ים, והמלכות משגת קומה שוה פכ"פ עם ז"א. והכל נקשרו ונתחברו במלך הקדוש, שהוא ז"א שהוא קו האמצעי אשר חג השבועות הוא בחינתו, כנ"ל. בוא וראה, כל אדם שלא ספר חשבון הזה אלו שבע שבתות תמימות לזכות בטהרה זו, אינו נקרא טהור, ואינו בכלל טהור, ואינו שוה שיהיה לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור לאותו יום, שבועות, והחשבון לא נאכר ממנו, כשמגיע ללילה ההוא של שבועות הוא צריך לעסוק בתורה ולהתחבר בה, ולשמור טהרה העליונה שמגיע עליו בלילה ההוא ונטהר.

ולמדנו התורה שהוא צריך לעסוק בלילה הזה של שבועות הוא תורה שבעל פה, שה"ס המלכות, כדי שיטהרו יחד, המלכות וישראל בניה, ממבוע של נחל העמוק, דהיינו מבינה, ולאחר כך ביום הזה בשבועות, תבא תורה שבכתב, שהיא ז"א, ויתחבר בה במלכות וימצאו יחד בזוג אחד למעלה, אז מכריזים עליו ואומרים 'ואני זאת בריתי אותם' וגו'.

וע"כ חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה והיו עוסקים בתורה ואמרו נבא לנחול ירושה קדושה לנו ולבנינו בבי' עולמות. ובלילה ההוא כנסת ישראל מתעטרת עליהם, ובאה להזדווג בהמלך, ושניהם מתעטרים על ראשיהם של אלו שזכו לזה.

ר"ש כך אמר, כשעה שנתאספו החברים אצלו בלילה הזה, נבא לתקן תכשיטי כלה, דהיינו להמשיך מוחין למלכות, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה, דהיינו במוחין ותקניה אצל המלך כראוי. אשרי חלקם של

פסוקים מכל סדרה וסדרה, וכן מכל ספר מכ"ד ספרים, דהיינו שלשה פסוקים ראשונים ושלשה פסוקים אחרונים. וכבר ידעת, תורה שבכתב היא ו' מהשם, סוד תפארת. והנה תפארת הכלול מחסד וגבורה, נגד זה שלשה פסוקים ראשונים, ויסוד שהוא משך התפארת הוא כלול מנצח והוד נגד שלשה פסוקים אחרונים. ככה ינהג בכולם, וזאת איזה פרשיות נפלאות ראוי לקרות אותם.

מתחיל בבראשית, וקורא כל מעשה בראשית, עד ... 'אשר ברא אלהים לעשות' (בראשית ב, ג). ואחר כך שלשה פסוקים אחרונים. אחר כך נח, לך לך, וירא, חיי שרה, תולדות, ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש, ויחי, שמות, וארא, מכל אחד ששה פסוקים כנוכר לעיל. ובפרשת בא, שלשה פסוקים הראשונים, ואחר כך מן (ויאמר משה) [וידבר ה' אל משה לאמר] קדש לי כל בכור' (שמות יג, א) עד סוף כל הפרשה. ובפרשת בשלח, יתחיל ויקרא הכל, עד 'כי אני ה' רפאך' (שם טו, כו). ואחר כך שלשה פסוקים אחרונים. ובפרשת יתרו, שלשה פסוקים ראשונים, ואחר כך יתחיל מן 'בחדש השלישי' ג' (שם יט, א) עד סוף כל הפרשה. ובפרשת משפטים, שלשה פסוקים הראשונים, ואחר כך מ'אל משה אמר' (שם כד, א) עד סוף הפרשה. ואחר כך תרומה, תצוה, כל אחד ששה פסוקים כנוכר לעיל. אחר כך פרשת כי תשא, שלשה פסוקים ראשונים ואחר כך מ'ויאמר ה' אל משה' (שם לד, א) עד סוף הפרשה. ואחר כך פרשת ויקהל כו'... עד פרשת ואתחנן, מכל פרשה ששה פסוקים. וזאת פרשת נשא ויסוף לקרות גם כן פרשת ברכת כהנים מן 'וידבר ה' אל משה' ג' (במדבר י, כב)... עד 'אני אברכם' (שם שם, כו). ואחר כך בפרשת ואתחנן שלשה פסוקים הראשונים, ואחר כך מ'ויקרא משה אל' ג' (דברים ה, א)... עד 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך' (שם ו, ט). ואחר כך שלשה פסוקים אחרונים. ובפרשת עקב, שלשה פסוקים ראשונים, ובפרשת 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך' ג' (שם י, יב) עד 'ובת חלב ודבש' (שם יא, ט). ואחר כך פרשת 'והיה אם שמוע' ג' (שם שם, יג)... עד 'על הארץ' (שם שם, כא). ואחר כך שלשה פסוקים אחרונים. ואחר כך בפרשת ראה שלשה פסוקים ראשונים, ואחר כך מן 'שבעת שבועות תספר לך' (שם טו, ט) עד סוף הפרשה. ושופטים, כי תצא, כי תבא, נצבים, וילך, האזינו, ששה פסוקים מכל פרשה כנוכר לעיל. אחר כך 'וזאת הברכה' כולה. ונסיוס מורה יאמרו קדיש.

אחר כך נביאים ראשונים ואחרונים בסדר הזה, ששה פסוקים מכל אחד, רק ביחזקאל יקרא ההפטר של שבועות כולה (יחזקאל א, איכה ג, יב). ובחבקוק, 'תפלה לחבקוק' (חבקוק פרק ג) עד גמירא. ונסיוס יאמרו קדיש. אחר כך בסדר הזה בכתובים. ופסוקי איכה יאמרו בנחת. ויאמרו מכל ספר ששה פסוקים, רק בספר תהלים יאמר גם כן המזמור 'השמים מספרים כבוד אל' (תהלים יט), ומזמור 'יקום אלהים' (שם סח), וכל המזמור דתמני אפי' (שם קט). ובסוף משלי, מן 'אשת חיל' ג' (משלי לא, י) עד סוף. ונסיוס הכתובים יאמרו קדיש. אחר כך מתחיל בסדר משניות של ששה סדרים, ומכל מסכת ילמדו משנה

למחר בתכשיטה ותקונה לגבי מלכא כדקא יאות. זכאה חולקיהון דחברייא כד יתבע מלכא למטרוניתא מאן תקין תכשיטה ואנהיר עטרה ושוי תקונה, ולית לך בעלמא מאן ידיע לתקנא תכשיטי כלה אלא חברייא, זכאה חולקיהון בעלמא דאתי.

תא חזי, חברייא מתקני בהאי לילא תכשיטה לכלה ומעטרי לה בעטרה לגבי מלכא, ומאן מתקין ליה למלכא בהאי לילא לאשתכחא בה ככולא לאודווגא בה במטרוניתא נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין אימא עילאה, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג, יא) 'צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה' וגו'. לבתר דאתקנת ליה למלכא ואתעטריה ליה, אתיית לדכאה לה למטרוניתא ולאיון דמשתכחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחודאי, אתא לזווגא ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדיה אמיה, כל ההוא לילא עאלה לבי גינזאה אפיקתא עטרא עלאה בשבעין אבני יקר סחרגאה ואתעטריה ליה אפיקת לבושין דמלכא ואלבישת ליה ואתקני ליה בתיקוני דמלכין.

לבתר עאלת לבי כלה חמאת עולמתהא דקא מתקני עטרהא ולבושהא ותכשיטה לתקנא לה, אמרת לון הא אתקינת ביה טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין לדכאה לכלתי, ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולימתהא ויתרכון בההוא אתר דאתקינת בההוא ביה טבילה דמיין נבעין דעמי, לבתר תקינו לה לתכשיטהא, אלבישו לה לבושהא, אעטרא ליה בעטרהא, למחר כד ייהי ברי לאודווגא במטרוניתא יתקין היכלא לכלהו וישתכח מדוריה בכו בחדא.

כך מלכא קדישא ומטרוניתא וחברייא כהאי גווגא ואימא עלאה דמתקנת כלא. אשתכח דמלכא עילאה ומטרוניתא וחברייא מדוריכון בחדא ולא מתפרשין לעלמין, הדא הוא דכתיב (תהלים טו, א) 'ה' מי יגור באהלך' וגו'. 'הולך תמים ופעל צדק, מאן הוא, אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא, וכל חד פועל צדק אקרי. אמר ר' חייא, אלמלא לא זכינא בעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי. זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא וידעין אורחיו דמלכא קדישא דרעותא דילהון באורייתא, עלייהו כתיב (שם צא, יד) 'כי בי חשק ואפלטוהו', וכתיב (שם שם, טו) 'אחלצהו ואכבדהו', עכ"ל.

ד. וסדר הלימוד של זה הלילה, כבר נתפרסם ונודע לרבים על ידי הקונטרסין שנתפשטו. והמנהג הזה נתפשט בכל ארץ ישראל ובכל המלכות אין נקי, כולם כאחד מגדולים ועד קטנים, וכן קיימו וקבלו עליהם ועל זרעיהם. ומאחר שהוספתי גם כן נופך משלי בענין סדר לימוד זה הלילה, על כן ארשום הכל ביחד.

ה. החרדים לדבר ה', ישתדלו שיהיה מגין ביחד, דאכל ביה עשרה שכינה שריא (סנהדרין לט א). צריך ללמוד חלק מתורה, נביאים, כתובים, ששה סדרים, ספר יצירה, זוהר, תרי"ג מצוות. והנה, כל תורה שבכתב, צריך לקרות ששה

ראשונה ומשנה אחרונה. וילמוד כסדר זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ונסמך כל סדר יאמרו קדיש דרנן. אחר כך ספר יצירה, משנה ראשונה ואחרונה. ויאמרו קדיש. אחר כך בווהר פרשת אמור (הנזכר לעיל אות ג). ויאמרו קדיש דרנן. אחר כך, יקראו תרי"ג מצוות כפי המסודרים ברמב"ם או בסמ"ג או איזהו סדר המוכרח. ואחר השלמת תרי"ג מצוות יאמרו, ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא ליכות את ישראל כו' (מכות כג ב, במשנה), ויאמרו קדיש דרבנן. ובאחרונה, קרוב לשיאור היום, יקראו כל שיר השירים, ויאמרו קדיש. ובהאיר היום ילכו למבילה. הרי י"ג קדישים, מספר אח"ד. וכל מה שקורין בתורה שבכתב, יקראו הכל בניגון הטעמים, וזהו מעלה גדולה.

ו. ולהראות גדולת מעלת זה הלילה, איך שחביב לפני הקדוש ברוך הוא לבלתי נדום רגע אחת מדביקות התורה, גם יש רשות להפסיק בין ענין לענין לדבר דברי התעוררות מוסר ופשפוש מעשים ולתקן תקנות ליראת ה', אכתוב לכם מעשה שאירע קרוב לזמנינו, והועתק מכתב המקובל הר"ר שלמה הלוי אלקבץ, שהיה מתחבר בבית ש"ל רבינו בית יוסף והופיע עליו רוח הקודש. וזה נוסח הכתב:

ז. דעו לכם, כי הסכמנו החסיד נר"ו ואני עבדו ועבדיכם מהחברים, לעמוד על נפשינו ליל שבועות ולגדר שינה מעיינו ותהלה לאל כן עלה בדינו כי לא הפסקנו רגע, רק אשר תשמעו ותחי נפשכם. וזהו הסדר שתקנתי וסדרתי בלילה ההוא, ראשונה תורה, קרינן מפרשת בראשית עד 'ויכל' (בראשית ב, א) בנעימה בקול גדול. אחר כך 'בחדש השלישי' (שמות יט, א) עד סוף סידרא. עוד מפרשת משפטים 'ואל משה אמר' (שם כד, א) עד סוף סידרא. עוד מפרשת ואתחנן 'ויקרא משה אל כל ישראל' (דברים ה, א) עד סוף פרשת 'שמע ישראל' (שם ו, ט). עוד מפרשת וזאת הברכה 'ויעל משה' עד 'לעיני כל ישראל' (שם לד, איב). עוד ההפטרות 'ויהי בשלשים שנה' (יחזקאל א, א), והפטרות 'תפלה לחבוק הנביא' (חבוק ג, א). אחר כך מזמור 'השמים מספרים' (תהלים יט), ומזמור 'יקום אלהים' (שם סח), אחר כך ה'אלפא ביתא' (שם קט), בלא השירות (שם מפרק קכ). אחר כך כל מגילת שיר השירים, וכל מגילת רות, ואחר כך פסוקים אחרונים של דברי הימים. וכל זה באימה ביראה בניגון ובטעם, לא יאומן כי יסופר. ואחר כך למדנו על דרך האמת.

ח. ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה, ולמדנו שתי מסכתות, ויכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו, קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים. והיה הנעימות רב והקול הולך וחזק, ונפלנו על פנינו, ולא היה רוח באיש לישא עיניו ופניו לראות מרוב המורא. והדיבור ההוא מדבר עמנו, והתחיל ואמר,

שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים, ידידי אהובי. שלום לכם, אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעולם הזה, אשריכם בעולם הבא, אשר שמתם על נפשכם לעמרני בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עמרת ראשי ואין מנחם לי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות, ועתה החזרתם עמרה ליושנה. התחזקו ידידי, התאמצו אהובי, שמחו ועלצו ודעו כי אתם מבני עליה, וזכותם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והכל פיהם עלה לפני הקדוש ברוך הוא, ובקע כמה אוירים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו, ושרפים דממו, וחיות עמרו, וכל צבא מעלה להקדוש ברוך הוא שומעים את קולכם. והנה המשנה האחת המייסרת את האדם, באתי לדבר אליכם, ואם הייתם עשרה הייתם (מתעלה) [מתעלים] יותר ויותר, אבל עם כל זה נתעליתם ואשריכם ואשרי יולדתכם ידידי אשר נדדתם שינה מעייניכם, ועל ידיכם נתעליתי הלילה הזה, ועל ידי החברים אשר בעיר הגדולה, עיר ואם בישראל, ואין אתם כאותם השוכבים על המזנות שן, שינה שהוא אחד מששים במיתה, וסרוחים על ערסותם. ואתם נדבקתם בידו"ד, והוא שמח בכם, לכן בני התחזקו ואמצו ועלצו באהבתי בתורתי ביראתי. ואילו הייתם משערים אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות מהצער אשר אני שרויה בו, לא היתה נכנסת שמחה בלבכם ולא שחוק בפיכם כזוככם כי כסיבתכם אני מושלכת בעפר. לכן חזקו ואמצו ועלצו בני ידידי המהדרים, ואל תפסיקו הלימוד, כי חוט של חסד משוך עליכם, ותורחתם ערבה לפני הקדוש ברוך הוא. לכן עמדו בני ידידי על רגליכם והעלוני, ואמרו בקול רם כיום הכיפורים 'ברוך שם כבוד' כו'.

ט. ועמדנו על רגלינו וקטרי חרצינו משתרי, ואמרנו בקול כאשר נצטוינו. וחזר ואמר, אשריכם בני, שובו אל לימודכם ואל תפסיקו רגע, ועלו לארץ ישראל, כי לא כל העתים שוות ואין מעצור להושיע ברכ או במעט, ועייניכם אל תחוס על כליכם, כי טוב הארץ העליונה תאכלו, ואם תאבו ושמעתם, טוב הארץ ההיא תאכלו. לכן מהרו ועלו, כי אני המפרנסת לכם ואני אפרנסכם, ואתם שלום ובתיכם שלום, וכל אשר לכם שלום, ה' עוז לעמו יתן' כו'.

את כל הדברים האלה דבר אלינו, ושמעה אונינו, ורבות כהנה וכנהנה מענייני החכמה, כמה וכמה הבטחות גדולות. וכולנו געינו בכביה מרוב השמחה, וגם בשמענו צרת השכינה בעונותינו וקולה כחולה המתחננת אלינו, ואז נתחזקנו עד אור הבוקר ולא פסק גירסא מפומנא בגילה ורעד.

י. ויהי בבקר, הלכנו וטבלנו, כאשר עשינו שני ימים קודם, ושם מצאנו לשלשה החברים אשר לא נמצאו שמה בלילה ההוא, וגערנו בהם ונספר להם את כל הטובה אשר עשה ה' עמנו, וימת לכם בקרבם וסמרו פניהם וגעו בכביה, וגם אנחנו התחזקנו כנגדם, יען בסכתם לא זכינו עוד והפסדנו, כאשר אמר למעלה. ויאמרו, מי יתן והלילה

הזאת השניה נתחבר ביחד ונחיה עשרה, והסכמנו לעשות כן. ועם שבלילה הראשון שינה בעינינו לא ראינו אפילו רגע כמימריה, וגם ביום לא הונח לישון, כי דרוש דרש החסיד נר"ו אחר המנחה, וישבנו שם. ועם כל זה שנחנו בעוז מתנינו ועשינו בלילה השני כסדר הראשון, ומרוב השמחה שהיינו עשרה, לא המתנה עד עת קרוא המשנה, ולא עד חצות כמו בלילה הראשון שהיה ממש בחצות הלילה, רק תיכף שהיינו קוראים דברות של משנה תורה, בהגיענו אל פרשת 'שמע', קול דודנו דופק, והתחיל, 'שמעו ידידים המהדרים מן המהדרים, הקיצו ורגנו שוכני עפר, בסוד עפר העליון שני ההי"ן כו', ודברים רבים של חכמה אמר הנה. אחר כך אמר, אשריכם ידידי אשריכם המעלים אותי, כמה וכמה נתעליתם שאתם עשרה לכל דבר שבקדושה, אשריכם בעולם הזה אשריכם ואשרי יולדתכם, אל תיראו חרפת אנוש ומגדופם אל תחתו כי אתם המעלים לכנסת ישראל, ודעו כי אתם מבני עליה כו', כדלעיל, 'אתם מתדבקים בי, והכבוד חופף על ראשיכם, וחוט של חסד משוך עליכם, ואלמלי ניתן רשות לעין הייתם רואים האש הסוכבת הבית הזה, לכן חזקו ואמצו ואל תפסיקו הקשר, והעלוני בקול רם, שמע ישראל, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כיום הכיפורים, ודברים אחרים כמו חצי שעה. וחזרנו לסוד הלימוד.

יא. ואחר כך כחצות הלילה, חזר הדיבור פעם שנית, ודיבר שיעור שעה ויותר, וחזר לשבח ענין הלימוד ההוא. ואמר, 'ראו, השמע עם קול מדבר ככם, שאל אביך ויגידך זקניך ויאמרו לך, אם זה כמה מאות שנה שמעו או ראו כדבר הזה, ואתם זכיתם, ולכן מכאן והלאה תהיינה עיניכם פקוחות על דרכיכם, ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, והחלש יאמר גבור אני, והחזיקו עצמכם לגדולים, כי אתם מבני היכלא דמלכא, וזכיתם לפרוודור, השתדלו ליכנס לטרקלין, ולא תצאו מהפרוודור, כי אשר יצא מפתח שער הפרוודור דמו בראשו. הקיצו בניי וראו כי אני מסבבת אתכם, הקיצו ידידי, התאמצו והיו לבני חיל, ועתה אל תתלוצצו, חזקו ועלצו, וחוט של חסד המשוך עליכם מידי יום ביומו, זרו הלאה וזעכו אותה וראו כי אתם שכורים מחמדת העולם, הקיצו שכורים, כי הנה יום בא, ויסיר האדם את אלילי כספו ומאודיו בהנאת העולם, ואת אלילי זהבו חמדת הממון, ועלו לארץ ישראל, כי יש לאל ידכם, רק שאתם מוטבעים בטיט חמדת תכל והבליז, והיוצא מכם ונזור אחור דמו בראשו, וראו את אשר זכיתם אתם מה שלא זכו אחרים מכמה דורות'. והאריך הרבה בענין הזה.

יב. ועתה בנים שמעו לי, המו אונכם, תנו לבבכם, מי פתי ישמע הדברים האלה ולא יקח ערמה, וחסר לב ולא יקנה, מי עיור ועינים לא יראה זכות בזה, ולא יתן אל לבו לשוב אל ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאורו. ומעיד אני שמים וארץ, כי כל זה שדברתי פה ובקונטרסים, אינו חלק אחד ממאה ואחד. ואפילו בקונטרסים ההוא, תראו בין תיבה לתיבה סגולתא כזה יי. לפעמים, והוא הוכחה, כי שם היה דבר נעלם, ולא הרשיתי עצמי לכתוב אותו. אחי ועמי שמעו ותחי נפשיכם, כי החברים השלמים אשר ראו

כל זה, רוח חדשה נתן בקרבם. וגם ביום השבת, חזר הדיבור אל החסיד, והפלא לשבח את אשר עשינו בשני הלילות האלה, ואמר פעם ופעמים ושלש, פקוד לחברים דיסתמרון מחובייהו, מאחר שנכנסו לפרוודור ושתדלו ליכנס לטרקלין, כי אשר יצא החוצה דמו בראשו, ואנחנו נקיים. ואז עמד החסיד קודם אכילת הבוקר, וקבעם כולם ביחד, ודיבר הוא אליהם והתרה בהם כאשר צוה, ואחר כך אמר, 'אני עבדכם'. ויענו כולם ויאמרו, 'נעשה ונשמע', ותקנו תקנות רבות. ואחת מהן, שיהיה יום רביעי כולו לזכר החורבן, ושלא נאכל בשר וגשתה יין לילו ויומו כל כ"ד שעות, אם לא יהיה בסעודת מצוה או אכסניא או הולך בדרך וכאלה רבות.

יג. ואתם אחי, הקיצו חזקו ואמצו עלצו בעבודת יוצרנו, וראו כי כפי המוכן מדברי המגיד, ליל ראשון של שבועות גם אתם או כולכם או מקצתם כמו כן נועדתם לעבוד את ה' וכן נזכרתם, ובלילה השני לא נזכרתם, לכן עמדו על נפשכם ושימו כל הדברים האלה על לבבכם, ומי יתן והיה פי המדבר אליכם, אז תראו ותתמהו ופקחו עיניכם ממה שהובטח בקונטרס הזה במראה אחרונה, כי (גדר) [נזכר] החסיד ואני לשבת בארץ והחברים, ויבא מלאכים כו'. לכן כל אחד יתן אל לבו ועיניו אל תחום על כלים. ולא יעצים עיניכם חמדת העולם ומיעוץ ההבטחה פן תתנחמו ואין לאל ידיכם, כי כבר אמר 'עת הומיר הגיע', ולא כל העתים שוות, פקחו עיניכם, ואין לי פנאי להאריך בזה יותר, ולכי בוער בקרבך, ראו כמה סיבות סבב האל עלי מה שאין לשכל האנושי מכואר כן ואני בער ולא אדע, והייתה הכוונה מאתו יתברך להראות אלי הענין הגדול הזה. ואתם גם אתם התאוששו והתקוששו והשיבו על לב, והחלש יאמר גבור אני ואיש את רעהו יעזור, ואני את נפשי הצלתי חזקו אל תרפו ידיכם, ודעו כי גם קבלו החברים הנה כי בערב מ' באב לא יאכלו שום תבשיל ואפילו של עדשים זה כל היום, ובסעודה המפסקת — פת חריבה וקיתון של מים, וכאלה רבות עמהם. לכן חושו על כבוד יוצרם ותנו אליו כבוד והזתרו פן תתנחמו חלילה, ואל שדי אתחנן, יתן בלבבכם לחוס על עצמכם ויזכנו להתאחד עמכם אל אדמת הקודש לעבוד שכם אחד, אמן. כה דברי לשוני, אחיכם שלמה הלוי אלקוויין. עד כאן לשון הכתב.

אשרי עין ראתה כל אלה, על כן כל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספת קדושה וטהרה. וטוב שיזהרו שלא ידברו באותו הלילה בשום לשון חול, רק הכלל בלשון הקודש.

יד. ההפטרות של חג השבועות שהיא במעשה המרכבה דיחזקאל (פרק א'), קבלתי מאבא מורי זלה"ה לאומרה בעמידה. וכהא דאיתא בחגיגה פרק אין דורשין (יד ב) תנו רבנן, מעשה ברכן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך ורכי אלעזר בן ערך מחמר אחריו, אמר לו, רבי, שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה. אמר לו, לא כך שניתי לכם, ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו. אמר לו, רבי, הרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתינו.